368879 ـ حکم دادن برنج پخته به عنوان زکات فطر

سوال

آیا غذا در زکات فطر باید پخته باشد یا خام؟ مثلا برنج پخته را باید وزن کنیم یا برنج نپخته؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

برای زکات فطر، دانه‌های پخته نشده داده می‌شود. به دلیل حدیث ابن عمر ـ رضی الله عنهما ـ که می‌فرماید: «رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ زکات فطر را یک صاع از خرما یا یک صاع از جو فرض نمود، بر برده و آزاد و مرد و زن و کوچک و بزرگ از مسلمانان و امر کرد که پیش از خارج شدن مردم به نماز ادا شود» به روایت بخاری (۱۵۰۳) و مسلم (۹۸۴).

همچنین بخاری (۱۵۱۰) از ابوسعید خُدری ـ رضی الله عنه ـ روایت کرده که گفت: «ما در دوران رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ در روز فطر یک صاع از غذا می‌دادیم و ابوسعید می‌گوید: غذای [غالب] ما جو و کشمش و کشک و خرما بود».

آنچه بر اساس صاع پیمانه می‌شود دانه هاست (مثل دانهٔ برنج یا گندم)، اما غذای پخته شده نه پیمانه می‌شود و نه ذخیره می‌شود، بنابراین به عنوان زکات درست نیست.

در «الروض المُربع» (۲۱۵) آمده است: «و در فطر یک صاع یعنی چهار مُد از گندم یا جو یا آرد آن دو یا سویق آن واجب است» یعنی سویق گندم یا سویق جو و منظور از سویق، گندم و جوی است که تفت داده شده و سپس آرد شود و آرد یا سویق بر اساس وزن دانه‌اش حساب می‌شود یا یک صاع از خرما یا کشمش یا کشک که از آب دوغ گرفته می‌شود؛ به دلیل سخن ابوسعید خُدری که می‌فرماید: «ما هنگامی که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ در میان ما بود زکات فطر را یک صاع از غذا یا یک صاع از جو یا یک صاع از خرما یا یک صاع از کشمش یا یک صاع از أقط (کشک) می‌دادیم» متفق علیه.

بهتر در زکات فطر خرما، سپس کشمش، سپس گندم است سپس آنچه سودمندتر است، سپس جو، سپس آرد این دو، سپس سویق این دو، سپس کشک و اگر این پنج موردِ ذکر شده نبود، هر دانه‌ای که به عنوان غذای غالب استفاده شود و دانهٔ مورد استفاده به عنوان غذا مانند ذرت و ارزن و برنج و عدس و زیتون خشک است.

و حبوبات عیب‌دار مانند آنچه حشره زده یا خیس شده یا از کهنگی طعمش تغییر کرده به عنوان زکات فطر جایز نیست.

و دادن نان جایز نیست زیرا از حالت پیمانه‌ای و محصول قابل ذخیره شدن خارج شده است» پایان نقل از روض المربع.

حاصل آنکه:

دادن برنج پخته به عنوان زکات فطر درست نیست بلکه باید دانهٔ برنج نپخته داده شود.

والله اعلم.